



Ünlü gezgin **Evliya Çelebi**'nin Seyahatname'sini inceleyen, geçtiği yolların izini süren Osmanlı tarihçisi **Dr. Carolin Finkel** ve beraberindeki 8 kişilik ekip, ünlü gezginin 1671'de çıktığı hac yolculuğunun ilk etabını Bursa Büyükşehir Belediyesini katkılarıyla at üzerinde katediyor.

Bu yolu "**Likya Yolu**" gibi bir "**kültür yolu**" haline getirme hedefiyle üçüncü kez geçen Finkel'in Kate Clowe ile birlikte yazdığı, güzergahtaki köy ve kasabaların kültürel hayatının da anlatıldığı "**Evliya Çelebi Yolunda**" adlı İngilizce yayımlanan kitap, Bursa Büyükşehir Belediyesinin iş birliğiyle Türkçe'ye çevriliyor.

Evliya Çelebi'nin Üsküdar'dan başlayıp Mekke'ye kadar devam eden hac yolculuğunun ilk etabını fiziki şartlar nedeniyle Yalova'nın Hersek köyünden başlatıp Bursa, Kütahya, Afyonkarahisar ve Uşak üzerinden Simav'a ulaşan rotayı takip eden ekip, İnegöl'ün Babasultan köyü yakınlarında mola verdi.

Yolda çeşitli nedenlerle yaralanan atlarının tedavisini yapan ve dinlenen ekipten Dr. Carolin Finkel, AA muhabirinin sorularını yanıtladı.

Dr. Finkel, Hersek Altınova'dan başlayıp Bursa, Kütahya, Afyonkarahisar ve Uşak üzerinden

Simav'a giden ve Yalvaç'taki St. Paul yoluna bağlanmak üzere bu yolun uzantısı olduğu düşünülen, "**Evliya Çelebi Yolu**" olarak bilinen "**kültürel yol**"un geliştirilmesi ve tanıtılmasını amaçladıklarını söyledi.

Bu doğrultuda, Bursa Büyükşehir Belediyesinin iş birliğiyle bir proje üzerinde çalıştıklarını ifade eden Finkel, Evliya Çelebi'nin gittiği yerlerin hepsine ulaşmalarının mümkün olmadığını ancak hac yolunun amaçları için çok uygun olduğunu belirtti.

### "ŞEHİRLİLER HIÇ BİLMİYORLAR BU KÖYLERİ"

Finkel, bu güzergahın İstanbul, Ankara ve İzmir gibi en yoğun nüfuslu kentlerin arasında bulunduğunu ifade ederek, şunları kaydetti:

"Onun için bu yolu takip etmeyi düşündük, ne kadar gidebilirsek. Tabii Kütahya çok önemli. Kendisi İstanbul doğumlu ama ailesi oralı. Biraz beni şaşırtıyor, hiç daha evvel gitmemiş Kütahya'ya. Anlatıyor işte ailemiz oralı filan diye. İlk defa kendisi 60 yaşındayken oraya gidiyor. Tabii batı Anadolu, bu köyler bilinmiyor. Köylüler biliyor ama şehirliler hiç bilmiyorlar bu köyleri. O kadar güzel bir manzara var ki her yerde, her köşede başka bir manzara çıkıyor önünüze. Halk inanılmaz misafirperver. Bizi nasıl kucaklıyorlar. Arabayla, cip ile gidiyorsunuz bir köye halk nasıl ilgilenecek. Biz atla geliyoruz. Onların hayatlarının bir parçası. At kültürünü biliyorlar. Çocukları bindiriyorlar, gezdiriyorlar ve çok hoşlarına gidiyor. Bu at kültürünü, seyahat tarzını canlandırmak lazım. Biz sanki seyahat yapıyoruz, arabaya biniyoruz bir yere gidiyoruz ya da uçakla gidiyoruz. Atla giderseniz hiçbir kestirme yolu yok. Adım adım gidiyorsunuz. Onun için çok yönden çok farklı bir tecrübemiz var ve bunu paylaşmak istiyoruz, hem Türk halkıyla, çünkü onlar biraz unutmış gibi hem de 400 yıl sene evvel yaşayan biri yapmış bunu, hem de yabancılarla."

### KÖYLÜLER PARA KABUL ETMİYORLAR

Yabancıların bu tarz kültür turizmini ve at üzerindeki seyahatleri çok sevdiğini ifade eden Finkel, "*İşte sürdürülebilir turizm, eski yollara. Şimdi bizimle beraber olan arkadaşlar Avustralya'dan, ABD'den gelen arkadaşlar çok memnunlar, bayılıyorlar. 'Dünyanın başka yerlerine de gittik ama Türkiye gibi bir yer yok' diyorlar*" dedi.

Finkel, 2009'da başlattıkları araştırma seyahatinde, güzergahı ve köyleri Seyahatname'den tespit ettiklerini ve yolculuklarını Simav'da tamamladıklarını hatırlatarak, "*Geçen yıl ile bu yıl turistler geliyor. Çünkü bizim amacımız aynı zamanda sürdürülebilir turizm. Köylülere biraz para*

*bırakmak, o da tabii gayet zor. Bir çay içiyorsunuz, köylüler para kabul etmiyorlar. Ama çok gelen olursa biraz katkıda bulunabiliriz*  
" diye konuştu.

Bursa Büyükşehir Belediyesinin kendilerine katkıda bulunduğunu hatta birlikte bir proje üzerinde çalıştıklarını kaydeden Finkel, hac yolu güzergahına yön tabelaları konulması, tarihi öneme sahip yerlere bilgilendirme tabelaları yerleştirilmesi, konaklama tesisi kurmak isteyen köylülere ve muhtarlara eğitim ve maddi destek, kültürel rotaları tanıtmak ve bunları yönetmek için ulusal bir dernek kurulması gibi konuları kapsadığını bildirdi.

Finkel, "*Büyükşehir Belediyesinin çok merakı oldu. Onlarla beraber proje oluşturuyoruz şu anda. Mesela köylerde faal olmayan okullar var. Bu binalar duruyor, çok kötü durumda değil onlar. İnşallah Bursa Büyükşehir Belediyesinin desteğiyle birkaç binayı tamir edebiliriz. Ondan sonra gelenler orada kalabilir. Biraz köye para gelir, 'yatak parası' diyelim*" dedi.

### "EVLIYA ÇELEBİ YOLUNDA" KİTABI

Fethiye'den başlayarak Antalya'ya kadar uzanan ve tarihte "Likya Yolu" olarak bilinen yolun patikalarını işaretleyerek haritalandırılmasını sağlayan **Kate Clowe** ile birlikte yazdığı "Evliya Çelebi Yolunda" adlı kitaba da değinen Finkel, kitapta Evliya Çelebi ve gezilecek bölgenin tarihçesi dışında, rota, duraklar ve görülmesi gereken yerlerin harita ve GPS koordinatlarının da yer aldığını belirtti.

Finkel, şu bilgileri verdi:

"Bu kitabı Kate Clowe ile beraber yazdım. Kate Clowe, Türkiye'nin ilk uzun mesafe yollarını yaptı. Mesela Likya Yolu, herkes artık biliyor, Antalya ile Fethiye arasında. Ondan sonra Aziz Paul Yolu var. Bu dördüncü kitabı. Hep uzun mesafe ve yaya yolu. Geçen sene epey yürüdük bu yolu GPS ile."

Bu yılki rotalarının Hersek Altınova'dan Simav'a kadar yaklaşık 600 kilometre olduğunu belirten Finkel, şunları kaydetti:

"Ancak gidenler pek ovalardan hoşlanmıyor. Mesela Yenişehir Ovası, Kütahya ile Afyon arasında Altıntaş Ovası var, o çok sıkıcı oluyor, düzlük falan, ağaç yok, güneş var. Onu için 'bu bölgeleri araçla geçin' diyoruz. Onun için yaya yolumuz 300-350 kilometre Simav'a kadar. Geçen sene çoğunu yürüdük. Hepsini bir kitap haline getirdik. Biraz da kültürü yazdık. Evliya Çelebi Yolu boyunca köy ve kasaba hayatı. Tabii Türkler biliyor ama mesela yabancılar bilmiyor."

### **"EVLIYA ÇELEBİ YOLU HER GÜN AÇIK VE BEDAVA"**

Finkel, ünlü gezginin hac yolunda yaptıkları yolculuğun son derece heyecan verici olduğunu belirterek, şöyle konuştu:

"Ben bir tarihçiyim aslında onun için çok memnun ediyorum beni. Tabii her adımı bilemeyiz çünkü o kadar bilgi vermiyor Evliya Çelebi. Ama genel olarak bir yol çizebiliyoruz. Ama düşünün, 50-60 sene evveline kadar hep aynı yollar kullanılıyordu, takip ediliyordu. Şu anda en hızlı yolu seçiyoruz. Ama eski zamanda yollar daha yukarıdaydı. Hep onları arıyoruz. 'Evliya bu yollardan geçmiştir' diye tahmin ediyoruz. Tabii ki yüzde 100 emin olamayız, nasıl olacağız ki. Ama yine de ana yol budur. Büyük ihtimalle bu yollardan gitmiştir. O kadar keyifli bir seyahatimiz var ki şimdi bir şeftali ağacının altında oturuyoruz. Orası ceviz ağaçları filan, dere de var yanımda. Hiçbir ses yok. At sesi var. Daha güzel bir yer düşünemiyorum. Bu Evliya Çelebi Yolu her gün açık ve bedava, onun için hiç engel yok, herkes gelsin takip etsin."

Atları temin eden Akhal Teke Binicilik Merkezi'nin sahibi Ercihan Dilara'nın da katıldığı ekipte, Alman Der Spiegel ve Amerikan Time dergilerinden gazeteciler ile Avustralyalı ve Amerikalı turistler de yer alıyor.

<http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=1178631&title=evliya-celebinin-hac-yolu-kultur-yolu-oluyor&haberSayfa=0>